

Eutropius “Breviarium” - LIBER OCTAVUS

[11] Post eum M. Antoninus solus rem publicam tenuit, vir quem mirari facilius quis quam laudare possit. A principio vitae tranquillissimus, adeo ut ex infantia quoque vultum nec ex gaudio nec ex maerore mutaverit. Philosophiae deditus Stoicae, ipse etiam non solum vitae moribus, sed etiam eruditione philosophus. Tanta admirationis adhuc iuvenis, ut eum successorem paraverit Hadrianus relinquere,

adoptato tamen Antonino Pio generum ei idcirco esse

voluerit, ut hoc ordine ad imperium perveniret.

[12] Institutus est ad philosophiam per Apollonium

Chalcedonium, ad scientiam litterarum Graecarum per

Sextus Chaeronensem, Plutarchi nepotem; Latinas autem

eum litteras Fronto, orator nobilissimus, docuit. Hic cum

omnibus Romae aequo iure egit, ad nullam insolentiam

elatus est imperii fastigio; liberalitatis promptissimae.

Provincias ingenti benignitate et moderatione tractavit.

Contra Germanos eo principe res feliciter gestae sunt.

Bellum ipse unum gessit Marcomannicum, sed quantum

nulla memoria fuit, adeo ut Punicis conferatur. Nam eo

gravius est factum, quod universi exercitus Romani

perierant. Sub hoc enim tantus casus pestilentiae fuit, ut

post victoriam Persicam Romae ac per Italiam

provinciasque maxima hominum pars, militum omnes fere
copiae languore defecerint.

[13] Ingenti ergo labore et moderatione, cum apud

Carnuntum iugi triennio perseverasset, bellum

Marcomannicum confecit, quod cum his Quadi, Vandali,

Sarmatae, Suevi atque omnis barbaria commoverat, multa

hominum milia interfecit, ac Pannoniis servitio liberatis

Romae rursus cum Commodo Antonino, filio suo, quem

iam Caesarem fecerat, triumphavit.

Caesar “De bello gallico” - LIBER SEXTVS - XIII

[13] In omni Gallia eorum hominum, qui aliquo sunt numero atque honore, genera sunt duo. Nam plebes paene servorum habetur loco, quae nihil audet per se, nullo adhibetur consilio. Plerique, cum aut aere alieno aut magnitudine tributorum aut iniuria potentiorum premuntur, sese in servitatem dicant nobilibus: in hos eadem omnia sunt iura, quae dominis in servos. Sed de his duobus generibus alterum est druidum, alterum equitum. Illi rebus divinis intersunt,

sacrificia publica ac privata procurant, religiones interpretantur: ad
hos magnus adulescentium numerus disciplinae causa concurrat,
magnoque hi sunt apud eos honore. Nam fere de omnibus
controversiis publicis privatisque constituunt, et, si quod est
admissum facinus, si caedes facta, si de hereditate, de finibus
controversia est, idem decernunt, praemia poenasque constituunt; si
qui aut privatus aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis
interdicunt. Haec poena apud eos est gravissima. Quibus ita est
interdictum, hi numero impiorum ac sceleratorum habentur, his omnes
decedunt, aditum sermonemque defugiunt, ne quid ex contagione

incommodi accipiant, neque his petentibus ius redditur neque honos ullus communicatur. His autem omnibus druidibus praeest unus, qui summam inter eos habet auctoritatem. Hoc mortuo aut si qui ex reliquis excellit dignitate succedit, aut, si sunt plures pares, suffragio druidum, nonnumquam etiam armis de principatu contendunt. Hi certo anni tempore in finibus Carnutum, quae regio totius Galliae media habetur, considunt in loco consecrato.

Huc omnes undique, qui controversias habent, conveniunt eorumque decretis iudiciisque parent.

Cicero - Pro Caelio

páx 23 -- [31] [...] Res est omnis in hac causa nobis, iudices, cum Clodia, muliere non solum nobili, sed etiam nota; de qua ego nihil dicam nisi depellendi criminis causa.

[32] Sed intellegis pro tua praestanti prudentia, Cn. Domiti, cum hac sola rem esse nobis.

Quae si se aurum Caelio commodasse non dicit, si venenum ab hoc sibi paratum esse non arguit, petulanter facimus, si matrem familias secus, quam matronarum sanctitas postulat, nominamus.

Sin ista muliere remota nec crimen ullum nec opes ad oppugnandum Caelium illis relinquuntur, quid est aliud quod nos patroni facere debeamus, nisi ut eos, qui insectantur, repellamus?

Quod quidem facerem vehementius, nisi intercederent mihi inimicitiae cum istius mulieris viro—fratre volui dicere; semper hic erro.

Nunc agam modice nec longius progrediar quam me mea fides et causa ipsa coget.

Neque enim muliebres umquam inimicitias mihi gerendas putavi, praesertim cum ea quam omnes semper amicam omnium potius quam cuiusquam inimicam putaverunt.

[33] Sed tamen ex ipsa quaeram prius utrum me secum severe et graviter et prisce agere malit an remisse et leniter et urbane.

Si illo austero more ac modo, aliquis mihi ab inferis excitandus est ex barbatis illis non hac barbula, qua ista delectatur, sed illa horrida, quam in statuis antiquis atque imaginibus videmus, qui obiurget mulierem et pro me loquatur, ne mihi ista forte suscenseat.

Exsistat igitur ex hac ipsa familia aliquis ac potissimum Caecus ille; minimum enim dolorem capiet, qui istam non videbit. [...]

Tacitus - Germania²²⁻²⁴

[22] Statim e somno, quem plerumque in diem extrahunt, lavantur, saepius calida, ut apud quos plurimum hiems occupat.

Lauti cibum capiunt: separatae singulis sedes et sua cuique mensa.

Tum ad negotia nec minus saepe ad convivia procedunt armati..

Diem noctemque continuare potando nulli probrum.

Crebrae, ut inter vinolentos, rixae raro conviciis, saepius caede et vulneribus transiguntur.

Sed et de reconciliandis in vicem inimicis et iungendis adfinitatibus et adsciscendis principibus, de pace denique ac bello plerumque in conviviis consultant,

tamquam nullo magis tempore aut ad simplices cogitationes pateat animus aut ad magnas incalescat.

Gens non astuta nec callida aperit adhuc secreta pectoris licentia ioci; ergo detecta et nuda omnium mens.

Postera die retractatur, et salva utriusque temporis ratio est: deliberant, dum fingere nesciunt, constituunt, dum errare non possunt.

[23] Potui umor ex hordeo aut frumento, in quandam

similitudinem vini corruptus: proximi ripae et vinum mercantur.

Cibi simplices, agrestia poma, recens fera aut lac concretum:

sine apparatu, sine blandimentis expellunt famem. Adversus sitim non eadem temperantia.

Si indulseris ebrietati suggerendo quantum concupiscunt, haud minus facile vitiis quam armis vincentur.

[24] Genus spectaculorum unum atque in omni coetu idem.

Nudi iuvenes, quibus id ludicrum est, inter gladios se atque infestas frameas saltu iaciunt.

Exercitatio artem paravit, ars decorem, non in quaestum tamen aut mercedem: quamvis audacis lasciviae pretium est voluptas spectantium.

Aleam, quod mirere, sobrii inter seria exercent, tanta lucrandi perdendive temeritate, ut, cum omnia defecerunt, extremo ac novissimo iactu de libertate ac de corpore contendant. [...]

Vergilius - AENEIS - Liber IV

Interea magno misceri murmure caelum 160

incipit, insequitur commixta grandine nimbus,
et Tyrii comites passim et Troiana iuventus

Dardaniusque nepos Veneris diversa per agros
tecta metu petiere; ruunt de montibus amnes.

speluncam Dido dux et Troianus eandem 165

deveniunt. prima et Tellus et pronuba Iuno
dant signum; fulsere ignes et conscius aether
conubiis summoque ulularunt vertice Nymphae.

ille dies primus leti primusque malorum

causa fuit; neque enim specie famave movetur 170

nec iam furtivum Dido meditatur amorem:

coniugium vocat, hoc praetexit nomine culpam.

Extemplo Libyae magnas it Fama per urbes,

Fama, malum qua non aliud velocius ullum:

mobilitate viget virisque adquirit eundo, 175

parva metu primo, mox sese attollit in auras

ingrediturque solo et caput inter nubila condit.

illam Terra parens ira inritata deorum

extremam, ut perhibent, Coeo Enceladoque sororem

progenuit pedibus celerem et perniciousibus alis, 180

monstrum horrendum, ingens, cui quot sunt corpore plumae,

tot vigiles oculi subter (mirabile dictu),

tot linguae, totidem ora sonant, tot subrigit auris.

nocte volat caeli medio terraeque per umbram

stridens, nec dulci declinat lumina somno; 185

luce sedet custos aut summi culmine tecti

turribus aut altis, et magnas territat urbes,

tam ficti pravique tenax quam nuntia veri.[..]

Ovidius - Remedia amoris (579-642)

Quisquis amas, loca sola nocent, loca sola caveto!

Quo fugis? in populo tutior esse potes. 580

Non tibi secretis (augent secreta furores)

Est opus: auxilio turba futura tibi est.

Tristis eris, si solus eris, dominaeque relictæ

Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.

Tristior idcirco nox est quam tempora Phoebi; 585

Quæ relevet luctus, turba sodalis abest.

Nec fuge conloquium, nec sit tibi ianua clausa,

Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.

Semper habe Pyladen aliquem, qui curet Oresten:

Hic quoque amicitiae non levis usus erit. 590

Quid, nisi secretæ læserunt Phyllida silvæ?

Certa necis causa est: incommitata fuit.

Ibat, ut Edono referens trieterica Baccho

Ire solet fuis barbaræ turba comis,

Et modo, qua poterat, longum spectabat in aequor, 595

Nunc in harenosa lassa iacebat humo.

'Perfide Demophoon!' surdas clamabat ad undas,

Ruptaque singultu verba loquentis erant.

Limes erat tenuis longa subnubilus umbra,

Quo tulit illa suos ad mare saepe pedes. 600

Nona terebatur miserae via: 'viderit!' inquit,

Et spectat zonam pallida facta suam,

Aspicit et ramos; dubitat, refugitque quod audet

Et timet, et digitos ad sua colla refert.

Sithoni, tum certe vellem non sola fuisses: 605

Non flesset positis Phyllida silva comis.

Phyllidis exemplo nimium secreta timete,

Laese vir a domina, laesa puella viro. [...]